

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno DCCCLXXII. ad annum DCCCCIX.

Parisiis, 1644

Concilium Mogvntiacense Occasione Arnvlphi Novi Regis, & disciplinae ecclesiasticae propter incursiones Northmannorum reformandae anno Domini DCCCLXXXVIII, celebratum, tempore Stephani papae V. anno ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15967

CONCILIVM MOGVNTIACENSE

OCCASIONE ARNVLPHI NOVI REGIS,
& disciplinæ ecclesiasticæ propter incurfiones North-
mannorum reformandæ anno Domini DCCCLXXXVIII,
celebratum, tempore Stephani papæ V. anno I. regis
Arnulphi.

ANNO
CHRISTI
888.

Prælocutio Synodi Moguntiacensis.

FRATRES, nosse & animaduertere sanctitatis vestræ pru-
dentiam oportet, quia omnipotentis Dei nutu omnia
prouidentis, & secundum interni consilii sui iudicium
cuncta dispensantis, hic congregati sumus. Cuius Con-
uentus causam perpendere, & diligenti sollicitudine con-
siderare debemus. Omnipotens namque Deus occulto dis-
pensationis suæ examine rectores pariterque pastores ec-
clesiæ suæ præfecit, quam sibi suo sanguine acquisiuit, mun-
dans eam lauacro aquæ in verbo. Quæ quot malis oppres-
sa, quot ventis tribulationum illisa, plus iam in nostris tri-
bulationibus videmus, quam in codicibus legimus. Tamen
quia causa illius, nostrique insuper officii cura conveni-
mus, tractare & considerare nos condecet, qua ex causa,
cuiusve peccato talia nobis acciderunt, qualia hæctenus
passi sumus, & quotidie sine cessatione patimur. Cuius
considerationis vim recolentes, nos peccasse, nosque reos
esse, secundum prophetæ exemplum profiteamur. Non
enim tanta vis tribulationum, neque tot tempestatum im-
petus ecclesiam Dei impeterent, si iuxta alterius prophetæ
dictum, ascenderemus ex aduerso, & opponeremus nos
morum pro domo Israel, vt staremus in prælio in die Domi-
ni. Ideoque, carissimi & reuerendissimi fratres, ascendat v-
nusquisque nostrum tribunal cordis sui, & quid hic agen-
dum, qualiterve consulendum sit, diuina instigante gratia,
communi consensu, & concordia caritatis affectu decer-
namus, & secundum diuinæ institutionis normam perscru-
temur. Mirum quippe non est, quia omnes in communi
peccauius, talia nobis contigisse. Sed quia nos, qui ce-
teris ferre ducatum debuimus, nostri officii curam postpo-
nentes, ad exteriora dilapsi sumus, specialiter nos hæc cau-

Dan. 4.

Ezech. 13.

ANNO
CHRISTI
888.

sa petit, reosque fore notat, quorum inertia, nobis per abrupta gradientibus, omnis grex diuinitus nobis commissus præcipitio patuit. Qua de re humiliter ac deuote præueniamus faciem eius in confessione; *mundantes nos*, secundum apostolicum dictum, *ab omni inquinamento carnis & spiritus*: patet namque quia iuxta veridicæ rationis assertionem, *cæcus cæco ducatum præstans, ambo in foueam cadunt*. Quo enim animo, quæve fronte diuinam pietatem pro peccatis populi nobis commissi exorare poterimus, quos funibus peccatorum constat fore irretitos? Ecce labentibus tot annorum curriculis, nunquam nec generali, nec etiam prouinciali Synodo coadunati sumus, vt aliquid dignum necessariumve ecclesiæ, cui annuente Deo præsumus, mutuis collationum sermonibus conferremus. Sed quia nunc auxiliante Domino, & imperante serenissimo seniore nostro Arnulpho rege, conuenimus, diuinam suppliciter imploremus misericordiam, quatenus ea præueniente & subsequente conuentum & actionem istius Synodi sibi acceptabilem facere dignetur, & Christiano proficentem populo ad salutem & vitam perpetuam, nobisque ad æternæ remunerationis felicitatem & gloriam. His vero breuiter prælibatis, ponamus ante oculos adhuc peccatorum nostrorum vulnera, & congrua eis quæramus medicamina. Lugeamus ergo, secundum prophetam, & quæramus capiti nostro aquam, & oculis nostris fontem lacrymarum, vt plangamus interfectos filia populi nostri. Quis enim sicis oculorum luminibus valeat enumerare mala gentis nostræ & sanctorum? Videte & considerate quam præclara & nobilia seruorum Dei ædificia destructa & incensa sint, & funditus ad nihilum redacta. Altaria defossa, & penitus conculcata, ornamenta ecclesiarum Dei valde preciosa & mirifica direpta & igni exusta. Episcopi & sacerdotes, & ceteri ordinis ecclesiæ viri gladio truncati, & diuersis pœnarum generibus morti addicti. Omnis ætas vtriusque sexus gladio & igne diuerso mortium genere consumpti. Quid ergo amplius his dici possit? Omnia desiderabilia & preciosa nobis ablata sunt, veluti olim sub comminatione & euersione Iudaici templi illis dictum est: *Ecce ego tollam a vobis desiderabile oculorum vestrorum, super quo pauet anima vestra*. Multi ergo nostrum, quibus hoc malum contigit,

1. Cor. 7.

Math. 15.

Jer. 9.

Dicit de Northmannorum populationibus.

Ezech. 24.

nobilium ædificio templorum, gregique sibi commisso metuebant, quæ omnia vt oculis intuentium patent, ablata sunt & penitus subuersa. Cuius subuersionis periculum incolæ monasteriorum vtriusque sexus metuentes, huc illucque vagantur incerti, penitusque omni solatio destituti, quid agendum, quove declinandum, errabundi cum periculo suæ professionis & sine pastore ignorant. Sed his interea malis amaricati, & pene vsque ad mortem afflicti, aliud e vicino malum nos coangustat & opprimit, quod quanto vicinius, tanto grauius, nobisque, qui pastores dicimur, periculosius. Ecce enim e latere turba raptorum & schismaticorum sæuit, qui pauperes & humiles Christi opprimunt & interimunt, neque Dei respectum habentes, nec vllam hominis personam verentes. Ab his namque, si deesset Paganorum sæuitia, redigeretur in solitudinem terra: quia nec sexui, nec ætati, neque paupertati parcere sciunt, sed omnes, quos possunt, absque Dei respectu & misericordia despoliant, & crudeliter, sui immemores, aut igni, aut gladio, aut quocumque mortis genere interimunt, hocque nihil putant & paruipendunt. Nec etiam pœnitentiæ colla submittere volunt. Quibus omnibus circumsepti malis, illius Apostoli non immemores sumus sententiæ, qua ait: *Foris pugnae, intus timores*. Vnde quia Dei prouidentia hoc spatium nobis concessum est, quo mutuis frueremur aspectibus, & alternis releuaremur collationibus, quid de his & ceteris rebus emendatione dignis agendum sit, decernere studeamus.

2. Cor. 7.

TITVLI CAPITVLORVM.

I. <i>Vt fiant orationes pro rege.</i>	<i>uadere presumat.</i>
II. <i>De officio regis.</i>	VII. <i>De varia vexatione sacerdotum.</i>
III. <i>Quid sit proprie ministerium regis.</i>	VIII. <i>Decretum in nonnullos qui sacerdoti Vitzburgensi nares capillosque asciderant, verberibusque male affecerant.</i>
IV. <i>In Synodo Toletana, vt ecclesie cum rebus ad ordinationem episcopi pertineant, precipitur.</i>	IX. <i>Vbi Missarum solennia peragi liceat.</i>
V. <i>Ne presbyteri sine consensu episcoporum per ecclesias constituantur, vel ab eis reiiciantur.</i>	X. <i>De mulieribus, quod in domo clericorum simul cum clericis non debeant habitare.</i>
VI. <i>Vt nullus ecclesiasticas res in-</i>	XI. <i>Ne inuadantur pradia ecclesie.</i>

ANNO
CHRISTI
988.

- XII. *Quot testibus clerici conuinci debeant.*
 XIII. *De decimis ab antiquis ecclesiis non subtrahendis, & ut antiquæ ecclesiæ honorem suum habeant.*
 XIV. *Quod nullus episcopus alterius parochianum præsumat retinere aut ordinare.*
 XV. *Item de eodem.*
 XVI. *De his qui sacerdotem sponte occiderint.*
 XVII. *De decimis dandis.*
 XVIII. *De quodam Altmanno, qui sibi commatrem spiritualem in coniugium habet sociatam.*
 XIX. *De presbyteris, qui crimine fornicationis, siue aliquo capitali flagitio accusantur, & non habent collegas, cum quibus se excusare possint; aut si forte lapsi fuerint, quomodo satisfaciant.*
 XX. *De precariis iniuste & irrationabiliter factis.*
 XXI. *De his qui in ecclesiis seu atriiis ecclesiæ rixas mouerint, & mutuo inter se conflagunt.*
 XXII. *De his qui decimas suas dare nolunt, aut iniuste subtrahunt.*
 XXIII. *De viris & feminis si adulterii reatu, siue alicuius flagitii crimine accusati fuerint, qualiter expurgari debeant.*
 XXIV. *De pace fruenda.*
 XXV. *De præpositis & prouisoribus monasteriorum.*
 XXVI. *De viduis uelendis.*

ANNO incarnationis Domini nostri Iesu Christi octingentesimo octogesimo octauo, anno etiam primo regni domini Arnulphi gloriosissimi regis hæc capitula apud Moguntiam ciuitatem a Luitberto eiusdem ciuitatis archiepiscopo, necnon & a Villiberto sacre sedis Coloniensis, seu etiam Ratbodo Treuirensis ecclesiæ venerabilibus archiepiscopis, cum suis suffraganeis, ceteraque non modica multitudine, abbatum scilicet & aliorum sacerdotum, tenenda, obseruanda, ac firmiter habenda constituta sunt.

CAPITVLA.

I.

Statuimus, ut oratio ab omnibus nobis tam pro glorioso rege Arnulpho, ceu etiam & pro gloriosa coniuge sua, nec non & pro statu totius Christianitatis, pro ut nos debitores esse cognoscimus, in ecclesiis nostris assidue celebretur.

II.

Vt annuntietur glorioso regi nostro domino

Arnulpho , quid sit rex , quidve vocari debeat.

Isidori sunt
hæc.

Rex a recte regendo vocatur. Si enim pie & iuste & misericorditer regit , merito rex appellatur ; si his caruerit , non rex , sed tyrannus est. Antiqui autem , omnes reges tyrannos vocabant. Sed postea pie & iuste & misericorditer regentes regis nomen adepti : impie vero , iniuste , crudeliterque principantibus , non regis , sed tyrannicum aptatum est nomen. Quia rex a regendo dicitur , primo ei studendum est , vt semetipsum , suamque domum , Christi adiuuante gratia , ab operibus nequam emaculet , bonisque operibus exuberare faciat , vt ab eo ceteri bonum exemplum semper capiant. Ipse & salutiferis Christi præceptis fideliter arque obedienter obsecundet , & recte agendo , eos quibus temporaliter imperat , in pace & concordia atque caritate , ceterorumque bonorum operum exhibitione , quantum sibi diuinitus datur , consistere faciat , & dictis atque exemplis ad opus pietatis & iustitiæ & misericordiæ solerter excitet , attendens quod pro his Deo rationem redditurus sit , quatenus ita agendo , sanctorum regum , qui Deo sincere seruiendo placuerunt , post hanc peregrinationem consors efficiatur. De rege autem , qualis esse debeat , ita in Deuteronomio legitur :

Dent. 17.

Cum ingressus fueris terram , quam Dominus Deus tuus dabit tibi , & possederis eam , habitauerisque in illa , & dixeris : Constituam super me regem , sicut habent omnes per circuitum nationes ; eum constitues , quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Et post pauca : Non habebit uxores

Ibid.

plu-

ANNO
CHRISTI
888.

plurimas, quæ alliciant animam eius, neque argenti & auri immensa pondera. Postquam sederit in solio regni sui, describet sibi deuteronomium legis huius in volumine, accipiens exemplar a sacerdotibus Leuiticæ tribus, & habebit secum, legetque illud omnibus diebus vitæ suæ, ut discat timere Dominum Deum suum, & custodire verba & ceremonias eius, quæ in lege præcepta sunt. Nec extollatur cor eius in superbiam super fratres suos, neque declinet in partem dexteram vel sinistram, ut longo tempore regnet ipse, & filii eius super Israel. Attende, quod timor Dei, & custodia præceptorum eius, & humilitas, quæ non patitur eum extolli super fratres suos, & iustitiæ rectitudo non solum regem, sed & filios eius longo faciat regnare tempore. Ut ergo princeps extollentiam cauere debeat, Ecclesiasticus admonens ait: *Principem te constituerunt? noli extolli, sed esto in illis quasi vnus ex illis.* In Prouerbiis: *Rex qui iudicat in veritate pauperes, thronus eius in æternum firmabitur.* Item: *Misericordia & veritas custodiunt regem, & roboratur clementia thronus eius.* Isidorus: *Qui recte vtitur potestate regni, ita præstare se omnibus debet, ut quanto magis honoris celsitudine claret, tanto semetipsum mente humiliet, proponens sibi exemplum humilitatis Dauid, qui de suis meritis non tumuit, sed humiliter sese deiiciens, dixit: Vilis incedam, & vilis apparebo ante Deum qui elegit me.* Fulgentius in libro de veritate prædestinationis & gratiæ: *Clementissimus quoque imperator non ideo est vas misericordiæ præparatum in gloriam, quia apicem terreni principatus*

accepit: sed si in imperiali culmine recta fide viuat, ANNO
& vera cordis humilitate præditus, culmen regie CHRISTI
dignitatis sanctæ religioni subiiciat: si magis in timore
Deo seruire, quam in timore dominari populo delectetur: si in eo lenitas iracundiam mitiget,
ornet benignitas potestatem: si se magis diligendum, quam metuendum cunctis exhibeat: si subiectis salubriter consulat: si iustitiam sic teneat, vt misericordiam non derelinquat: si præ omnibus ita se sanctæ matris ecclesiæ meminerit filium, vt eius paci atque tranquillitate per vniuersum mundum, prodesse suum faciat principatum. Magis enim Christianum regitur ac propagatur imperium, dum ecclesiastico statui per omnem terram consulitur, quam cum in parte quacumque terrarum pro temporali securitate pugnatur.

III.

Regale ministerium specialiter est, populum Dei gubernare, & regere cum æquitate & iustitia, & vt pacem & concordiam habeant, studere. Ipse enim primo debet defensor esse ecclesiarum & seruorum Dei, viduarum, orphanorum, ceterorumque pauperum, nec non & omnium indigentium. Ipsius enim terror & studium huiusmodi, in quantum possibile est, esse debet, primo vt nulla iniustitia fiat: deinde si euenerit, vt nullo modo eam subsistere permittat, nec spem delitescendi siue audaciam male agendi cuiquam relinquat. Sed sciant omnes, quoniam si ad ipsius notitiam peruenit quidpiam mali quod admiserint, nequaquam incorrectum aut inultum remanebit, sed iuxta

ANNO
 CHRISTI
 888.

facti qualitatem, erit & modus iustæ correptionis. Quapropter in throno regiminis positus est ad iudicia recta peragenda, vt ipse per se prouideat & perquirat, ne in iudicio aliquis a veritate & æquitate declinet. Scire etiam debet, quod causa, quam iuxta ministerium sibi commissum administrat, non hominum, sed Dei causa existit, cui pro ministerio, quod suscepit, in die tremendi examinis rationem redditurus est. Et ideo oportet, vt ipse, qui iudex est iudicum, causas pauperum ad se ingredi faciat, & diligenter inquiret, ne forte illi, qui ab eo constituti sunt, & vices eius agere debent in populo, iniuste aut negligenter pauperes oppressiones pati permittant. Plura igitur sunt ex auctoritate sanctarum scripturarum de ministerio regis quæ scribere potuimus: sed ne onerosa glorioso principi nostro hæc admonitio nostra existat, hæc perpauca scripta sufficiant.

IV.

Multi contra Canonum constituta, sic ecclesias, quas ædificauerint, postulant consecrari, vt dotem, quam eidem ecclesiæ contulerint, censeant ad episcopi ordinationem non pertinere. Quod factum & in præteritum displicet, & in futurum prohibetur. Sed & omnia, secundum constitutionem antiquam, ad episcopi ordinationem & potestatem pertineant.

Toletanum
 Concilium
 III. c. 19. &
 in decr. 10.
 quæst. 1. Sic
 quidam.

V.

Quicumque presbyter per precium ecclesiam fuerit adeptus, omnimodis deponatur, quoniam contra ecclesiasticæ regulæ disciplinam agere di-

Turonense
 Concilium
 tempore
 Caroli
 cap. 19.

Concil. Tom. 24.

Dddd ij

noscutur, qui alium presbyterum legitime ad ecclesiam ordinatum per pecuniam expulerit, eamque sibi taliter vendicauerit. Quod vitium late diffusum, summo studio emendandum est. Itemque interdicens videtur clericis siue laicis, ne quis cuiuslibet presbytero præsumat dare ecclesiam sine licentia & consensu episcopi sui.

VI.

Ne cui liceat res vel facultates ecclesiis aut monasteriis, vel xenodochiis pro quacumque elemosyna cum iustitia delegatas retentare, alienare atque subtrahere. Quod quisquis fecerit, tamquam necator pauperum, antiquorum Canonum sententiis constrictus, ab ecclesiæ liminibus excludatur, donec ab ipso quæ sunt ablata vel retenta reddantur. Ex eodem Concilio capite quindecimo: Si quis quolibet tempore cuiuslibet potestatis aut ordinis persona contra institutionem sancti Concilii venire tentauerit, aut aliquid de consuetudine, vel facultate xenodochiorum vel ecclesiarum abstulerit, (quod Deus auertat) vt necator pauperum irreuocabili anathemate feriatur.

Aurelianense Concilium V. Can. 13.

VII.

Relatum est sanctæ Synodo, quod a malis Christianis plurimæ vexationes sacerdotibus Christi, seu ceteris clericis inferioris gradus, sæpissime inferantur. Vnde visum est sancto Concilio, ne inantea talia existant, iaculo spiritali eos percutere, vt si quis clerico aliquam iniuriam, seu calumniam ingesserit, a liminibus sanctæ ecclesiæ arceatur vsque ad condignam satisfactionem.

ANNO
CHRISTI
888.

VIII.

ANNO
CHRISTI
888.* f. deest
episco-
pus.

Ad aures sanctæ Synodi Arno venerabilis Vvitz-
burgensis ecclesiæ * se reclamavit, quod quidam
scelesti quemdam honorabilem presbyterum suum
comprehendissent, eique nares abscidissent, & ca-
pillos capitis incidissent, nec non & sæuis verberi-
bus cruciatum semiuiuum reliquerant. Vnde tan-
to scelere inaudito peracto, sancta Synodus visce-
ribus misericordiæ erga eundem commota, sta-
tuit communi consensu, vt iidem temerarii, Dei-
que contemptores, qui tale scelus ausi sunt perpe-
trare, anathematis vinculo constringantur, quous-
que a proprio episcopo post dignam pœnitentiam
absoluti, sanctæ matri ecclesiæ sociari mereantur,
nullusque cum eis in aliquo communicet, nisi in
hoc, vt eos ad dignam satisfactionem perendam
hortetur. Si quis autem post hanc sententiam a no-
bis prolatam, sciens cum eis communicauerit, vno
eodemque mucrone cum ipsis sciat se a nobis esse
percussum.

IX.

Missarum solennia non vbique, sed in locis ab
episcopo consecratis, vel vbi permiserit, celebra-
da esse censemus. Concedimus etiam, vt sicubi
(quod nostris exigentibus culpis per plurimum est
factum a Northmannis, seu alio qualicumque mo-
do) ecclesiæ fuerint incensæ, in capellis Missas in-
terim liceat celebrare, donec ipsæ ecclesiæ restau-
rari queant. In itinere vero positis, si ecclesia de-
fuerit, sub diuo, seu in tentoriis, si tabula altaris
consecrata, ceteraque ministeria sacra ad id offi-

De consecr.
dist. i. Mis-
sarum so-
lennia, &c.
concedi-
mus.

cium pertinentia adsunt, Missarum solennia celebrari permittimus.

ANNO
CHRISTE
888.

X.

Vt clericis interdicatur, mulieres in domo sua habere, omnimodis decernimus. Quamuis enim sacri Canones quasdam personas feminarum simul cum clericis in vna domo habitare permittant: tamen, quod multum dolendum est, sæpe audiimus, per illam concessionem plurima scelera esse commissa, ita vt quidam sacerdotum cum propriis fororibus concumbentes, filios ex eis generassent. Et idcirco constituit hæc sancta Synodus, vt nullus presbyter vllam feminam secum in domo propria permittat, quatenus occasio malæ suspicionis vel facti iniqui penitus auferatur.

XI.

Vrbani pa-
pæ I. in
epist. & in
decretis 17.
q. 2. Atten-
dendum.

Attendendum est omnibus, & fideliter custodiendum, & illius vsurpationis contumelia depellenda, ne prædia vsibus secretorum cælestium dicata, a quibusdam irruentibus vexentur. Quod si quis fecerit, post debitæ vltionis acrimoniam, quæ erga sacrilegos iure promenda est, perpetua damnetur infamia, & infernali carceri tradatur, aut exilii perpetua deportatione feriat: quoniam iuxta Apostolum, oportet huiusmodi hominem tradere satanæ, vt spiritus saluus fiat in die Domini.

1. Cor. 5.

XII.

Rom. Con-
cilium sub
Siluestro
papa, in dec.
2. q. 7. Nul-
lus laicus.

Presbyter non aduersus episcopum, non diaconus aduersus presbyterum, non subdiaconus aduersus diaconum, non acolytus aduersus subdia-

ANNO
CHRISTI
839.

conum, non exorcista aduersus acolytum, non lector aduersus exorcistam, non ostiarius aduersus lectorem det accusationem aliquam. Et non condemnabitur præsul, nisi in septuaginta duobus, ^{1. quæst. 5. Præsul.} neque præsul summus a quoquam iudicabitur, quoniam scriptum est: *Non est discipulus supra magistrum.* ^{Luc. 6.} Presbyter autem in cardine constitutus, non nisi in quadraginta duobus testibus damnabitur: diaconus cardinarius constitutus vr̄bis Romæ, non nisi in vigintifex condemnabitur: subdiaconus, acolytus, exorcista, lector, ostiarius, nisi, sicut scriptum est, in septem testibus non condemnabitur. Testes autem sine aliqua sint infamia, vxores & filios habentes.

XIII.

Ecclesiæ antiquitus constitutæ nec decimis nec aliis possessionibus priuentur, ita vt nouis oratoriis tribuantur.

XIV.

Nullus episcopus alterius parochianum præsumat retinere aut ordinare absque eius voluntate, vel iudicare. quia sicut eius irrita erit ordinatio, ita & iudicatio: quoniam censemus alterius nullum iudicis, nisi sui, sententia teneri. Nam qui eum ordinare non potuit, nec iudicare vllatenus potest.

XV.

Si quis episcopus iudicauerit, vel ordinauerit alterius parochianum sine consensu & voluntate sui episcopi, oportet non sine increpatione in communi Concilio admitti, ita vt ecclesiasticum vltra non soluat Canonem.

XVI.

Qui sacerdotem morti voluntarie tradiderit, carnem non comedat, nec vinum bibere præsumat omnibus diebus vitæ suæ. Ieiunet autem vsque ad vesperam, exceptis diebus festis atque dominicis. Arma non sumat, & vbicumque ire maluerit, nullo vehiculo deducatur, sed propriis pedibus proficiscatur. Ecclesiam per quinquennii tempus non ingrediatur, sed cum sacrarum orationum officia, aut Missarum solennia celebrantur, ante fores basilicæ perseueret, orans ac deprecans Dominum, vt tanto crimine abluatur. Post expletum vero quinquennii tempus ingrediatur ecclesiam, non tamen communicet, sed inter audientes tantummodo stet, vel dum facultas conceditur sedeat. Dum autem duodecimi anni cursus fuerit finitus, communicandi ei tribuatur medela. Maneat tamen in reliquis obseruationibus tres dies per hebdomadam, vt ad perfectionis purificatus mereatur venire culmen.

XVII.

Admonemus atque præcipimus, vt decima omnino Deo dari non negligatur, quam Dominus ipse dari sibi constituit. Timendum est enim, quisquis Deo debitum suum abstrahit, ne Deus propter peccatum suum auferat ei necessaria sua. Qui vero decimas post crebras admonitiones & prædicationes sacerdotum dare neglexerint, excommunicentur.

XVIII.

Perlatum est ad nos, quod quidam Altmannus nomine, sibi commatrem spiritualem, ex parochia

ANNO
CHRISTI
888.

chia Arnonis episcopi scelesto coniugio associasset: sed postea per sacramenta ab ea separatus, modo iterum eam sibi impiam copulatione habet sociatam. Quem, quia tale scelus perpetratum habere audiuius, secundum constitutionem sancti Gregorii papæ, gladio spirituali percutimus, eumque anathematis vinculo innodamus.

XIX.

In quorum iudicio, neque ad dexteram, neque ad sinistram declinandum est: sed regia via gradientum. In Concilio Neocæsarensi capite primo scriptum est: Presbyter, si vxorem acceperit, ab ordine deponatur. Si vero fornicatus fuerit, aut adulterium perpetraverit, amplius pelli debet, & ad pœnitentiam redigi. Item in Concilio Carthaginensi capitulo vicesimoquinto scriptum est: Aurelius episcopus dixit: Præterea cum de quorundam clericorum, quamuis erga vxores proprias incontinentia referatur, placuit, quod & in diuersis Conciliis firmatum est, vt subdiaconi, qui sacra mysteria contrectant, & diaconi & presbyteri, sed & episcopi, secundum priorum statuta, etiam ab vxoribus se abstineant, vt tamquam non habentes esse videantur. Quod nisi fecerint, ab ecclesiastico remoueantur officio. Ceteros autem clericos ad hoc non cogi, nisi maturiori ætate.

Neocæsarensis Concilium, Canon. 1. & in decret. dist. 28. Presbyter.

Vide Carthaginense II. & Carthaginense V. cap. 5.

XX.

De precariis iniuste & irrationabiliter factis, easque cum vi & sine nostræ voluntatis consensu habere volunt, sicut in Rhemensis Concilio statutum est capite trigesimo septimo. Si quilibet hominum

Rhemensis Concilium tempore Galic. 37.

Concil. Tom. 24.

Eccc

res ecclesiæ per mendacia vel mala ingenia in precariam sibi acquirere voluerit, & post factas precarias eadem mendacia ad aures eiusdem ecclesiæ rectoris delata fuerint, ipsa ecclesia res suas, quæ & ei mendaciter abstractæ fuerunt, plenter absque vllius contradictione omnimodis recipiat. Ille vero, qui res suas per eadem mendacia propter cupiditatem ipsius precariæ, eidem ecclesiæ tradidit, simili modo in suam recipiat dominationem.

XXI.

Turonense,
tempore
Caroli c. 39.

De his qui in ecclesiis seu atriis ecclesiæ rixas mouerint, & mutuo inter se configunt, ex Concilio Moguntiacensi tempore Caroli capite vigesimo quarto, præcipimus, vt in ecclesiis siue atriis ecclesiarum vel domibus, placita sæcularia minime fiant, quanto minus rixæ & contentiones? Item capitulo trigesimalono: De honore ecclesiarum, & his qui ad ecclesias confugiunt, & quod ecclesia cum magna reuerentia adeunda sit, sicut in capitulari dominico continetur, & in Moguntiacensi, & Turonensi ac Arelatensi tempore gloriosi imperatoris Caroli Conuentibus decretum est.

Arelatense
Concilium,
tempore
Caroli c. 21.

XXII.

De his qui decimas suas dare nolunt, & iniuste subtrahunt, ita vt qui quinque aut eo amplius aratra habuerint, iuxta æstimationem vnus aratri persoluant, & qui decimas, dominis consentientibus, dare nolunt, Concilio Arelatensi capitulo nono scriptum est: Vt vnusquisque de propriis laboribus suis decimas & primitias Deo offerat, sicut scriptum est:

ANNO CHRISTI 883. *Decimas & primitias tuas non tardabis offerre Domino* Exod. 22.
Deo tuo. Vbi nec liber, nec seruus excipitur, qui om-

nes vnum sumus in Christo, apud quem nulla ha-
 betur personarum acceptio. Item in Concilio Are-
 latensi, capitulo vigesimo: Vt ecclesiæ antiquitus
 constitutæ, nec decimis, nec vlla alia possessione
 priuentur.

XXIII.

Multi sunt, qui secundum humanas leges di-
 uina spernentes iudicia, testes ac coniuratores si-
 bimet producere volunt. Quos minime admitten-
 tes, sicut vnum confitemur Deum, vnam fidem,
 vnum baptisma, ita etiam vna per totum mundum
 ecclesia vniformiter pari lege & simili religione ex-
 colenda est. Itaque decernimus, vt iuxta diuinæ
 legis sanctionem, & secundum ipsius sedem ciuita-
 tis, in qua ratio ventilatur, vnaquæque gens, &
 cuncta adiacens parochia subiaceat, ita vt aucto-
 ritate episcopi, aut iudicii examine, aut sacramen-
 ti protestatione se expurget. Et non minus quam
 quatuordecim annos ætatis habeat, qui ad testi-
 monium admittendus est secundum censuram ca-
 nonicæ institutionis, sicut in Africano Concilio
 capite nonagesimo octauo scriptum est: Testes ad
 testimonium non admittendos, qui nec ad accusa-
 tionem admitti præcepti sunt, vel etiam quos ipse
 accusator de sua domo produxerit. Ad testimo-
 nium autem infra annos quatuordecim ætatis suæ
 non admittantur.

XXIV.

Decreuimus etiam, vt pacis bonum & concor- Arelatense
 Concilium
Concil. Tom. 24. Eccc ij

tempore
Caroli, cap.
12. Senten-
tialiter.
Cabilonen-
se Conci-
lium tem-
pore Caro-
li, cap. 20.
Informa.
Hebr. 12.

Turonense
Concilium
tempore
Caroli. 33.

diæ ab omnibus indisrupte teneatur: quia si inter nos fideles, vt in capitularibus domini Caroli legitur, pax & concordia habenda est, dicente Apostolo: *Pacem sequimini & sanctitatem, sine qua nemo videbit Deum*: multo magis inter episcopos & comites esse debet, qui post imperialis apicis dignitatem populum Dei regunt. Ita enim inter se concordare debent, vt alterutrum sibi ad Dei seruitium peragendum, & ministerium suum explendum, non solum non noceant, quin potius adminiculo sint. Comitibus quippe & iudicibus, reliquoque populo expedit, vt in Turonensi Concilio legimus temporibus præfati principis acto, vt suis sint episcopis consentientes & obedientes, propter Dei amorem, & semper ab eis vtile quærant consilium, illorumque salubria non spernant monita, sed intenta cordis aure audiant. Similiter vero & episcopi prædictas personas similiter suscipiant, honorificeque erga eas in omnibus agant, & sic sese mutuis studeant subleuare consolationibus.

XXV.

Cabilonen-
se Conci-
lium tem-
pore Caro-
li, 52. & 54.

De monasteriis clericorum, monachorum, atque puellarum, quæ clericis siue laicis beneficii iure donata sunt, placuit vt tales eis præficiant prouisoires & præpositos, sicut in Cabilonensi Concilio scriptum est, qui & præesse nouerint & prodesse, & qui ad episcopum recurrant, & secundum eius ordinationem ad conuentum Synodi occurrant, & commissum sibi gregem canonice & cum magna religione custodiant, quasi rationem de animabus eorum reddituri.

ANNO
CHRISTE
888.

XXVI.

De viduis præcipimus, vt nequaquam cito ve-
lentur, sed in potestate earum maneat, consen-
tiente episcopo, vtrum nubant, an professionem
castitatis assumant, vsque dum probetur earum
conuersatio, ne forte de eisdem dici possit, quod
ab Apostolo dicitur: *Quæ autem in deliciis sunt, vi-^{1. Tim. 5.}*
uentes mortuæ sunt. Si autem propositum castitatis
assumpserint, aut monasterii claustris regulariter
constringantur, aut domi manentes castitatem
suæ professionis integerrime custodiant. Quod si a
proposito deuiauerint, canonicæ institutionis cen-
sura corrigantur. Quod & de virginibus, si mœcha-
tæ fuerint, statuimus, sicut in Concilio Eliberitano
cap. decimotertio scriptum est: Virgines quæ se
Deo dedicauerunt, si pactum prodiderint virgini-
tatis, atque eidem libidini seruierint, non intelli-
gentes quid amiserint: placuit, nec in fine dan-
dam eis esse communionem: quod si semel per-
suasæ, ad infirmi corporis vitia * lapsæ, toto tem-
pore vitæ suæ eiusmodi feminæ egerint pœnitentiam,
vt abstineant se a coitu, placuit eas in fine
communionem accipere debere.

* lapsu
vitiarum.

NOTA.

* *Concilium.*] In hac Synodo hoc vnum in primis obseruatu di-
gnum est, quod sicut hic, ita etiam apud omnes alios scriptores an-
tiquos, Arnulphus non imperator, sed rex dumtaxat nominatus re-
periatur; eo quod nefas esset imperatoris nomen assumere, nisi illud
a sede apostolica prius collatum esset. Quamobrem perperam agere
conuincuntur, qui statim post obitum Caroli Arnulphum tamquam
heredem imperii imperatorem nominant. Hanc Synodum propter
infelicem statum ecclesiarum Germanicarum congregatam esse, in-
dicant patres in præfatione huius Synodi; cumque tribus prioribus
Canonibus Arnulphus rex instruatur & admoneatur quomodo se
in regimine regni bene disponendo gerere debeat, patet nouam re-

Arnulphus
an fuerit
imperatorCausa Cou-
cili quæ?

Eccc iij

gis Arnulphi electionem huic Synodo congregandæ occasionem aliquam præbuisse. De Luitberto archiepiscopo qui Concilio præfuit, de eiusque rebus præclare gestis, plurima scribit Serarius libro quarto historiæ Moguntinæ.

1^a CONCILIVM METENSE
IN REGNO LOTHARII A BELGICÆ PRIMÆ
episcopis sub Arnulpho rege celebratum Kalendis
Maii, anno Christi, vt coniectura est, DCCCXXCVIII.
Stephani papæ V. anno III. Odonis regis primo.

TITVLI CANONVM.

I. <i>Quod pax a Paganis, & contumacibus Christianis per emendationem morum a Deo imploranda sit.</i>	<i>smo suscipiunt.</i>
II. <i>Vt decimas ecclesia solus sacerdos accipiat: vt nullam illarum partem laici seniores usurpent.</i>	VII. <i>Vt nemo cum Iudæis edat, aut bibat.</i>
III. <i>Vt vnus presbyter vnam solummodo habeat ecclesiam.</i>	VIII. <i>Vt Misse in locis non consecratis non fiant: & basilica a chorepiscopis consecrata ab episcopis consecrentur.</i>
IV. <i>Vt de manso ecclesie nullus census exigatur: & ne pro sepultura precium detur.</i>	IX. <i>De duabus sanctimonialibus obfacinus in ergastulum retrusis: & de diacono sacrilegium confesso.</i>
V. <i>Vt nullam in domo sua feminam habeant sacerdotes.</i>	X. <i>Excommunicati qui Folcardum presbyterum euirarant.</i>
VI. <i>Vt presbyteri libros & vestimenta sacerdotalia ostendant episcopo, & chrisma sub sera custodiant: clerici armis, aut laicorum indumentis non vtantur: & de iis qui infantes in bap-</i>	XI. <i>Excommunicati prouincia vastatores: item Theodricus & Lambertus.</i>
	XII. <i>Excommunicati qui communionem habebant cum excommunicatis.</i>
	XIII. <i>Preces cum triduo ieiunio indictæ pro rege.</i>

PRÆFATIO.

ANNO ab incarnatione Domini nostri Iesu Christi DCCCXXCVIII. regni domini Arnulphi gloriosissimi regis primo, die Kalendarum Maiarum acta est Synodus in suburbio Metensis ciuitatis, in ecclesia sancti Arnulphi, ab archiepiscopo venerabili Ratbodo Treurenfi, & a Rotberto prædictæ ciuitatis præfule. Dado quoque Viridunensis ecclesiæ reuerentissimus episcopus, & Arnoldus Tullensium episcopus, & Stephanus vene-